

@RobGreef

Gemeente als aandeelhouder

Wat zijn de belangrijkste sturingsmogelijkheden?

Rob de Greef
21 en 22 november 2017

Duiding HVC (1): Verdeling aandelen

HVC is een naamloze
vennootschap (NV, art. 2:64 BW)

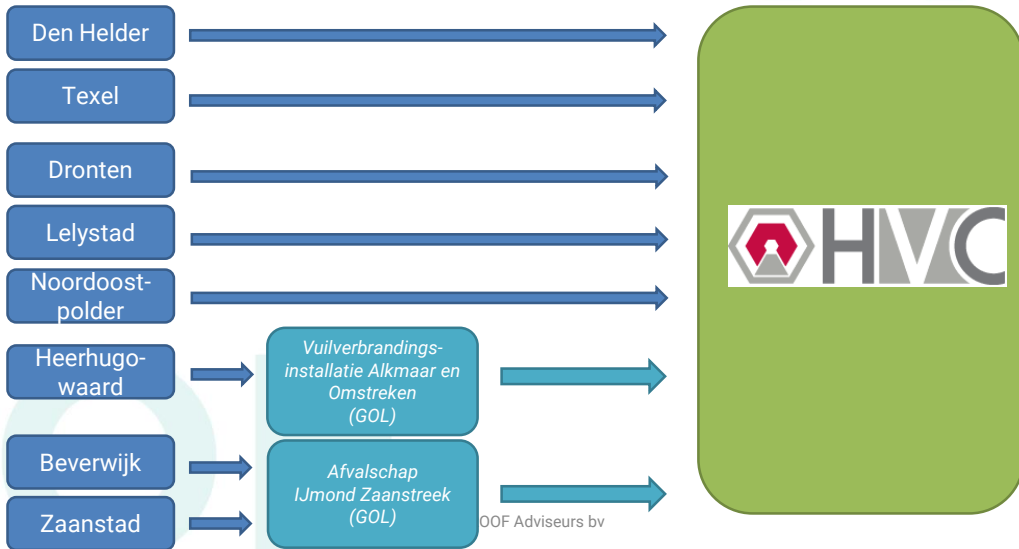
- A-aandelen in handen van gemeenten en openbare lichamen (2914/5000)
- B-aandelen in handen van waterschappen (397/400)

(Bron: Jaarverslag HVC 2016)

Aandeelhouder	Aandelen	Percentage A-aandelen	Percentage totale aandelen
Afvalschap IJmond Zaanstreek	529	18,15%	15,98%
V.V.I. Alkmaar e.o.	484	16,61%	14,62%
GR Gevudo e.o.	529	18,15%	15,98%
Gemeente Den Helder	112	3,84%	3,38%
Gemeente Hollands Kroon	71	2,44%	2,14%
Gemeente Schagen	72	2,47%	2,17%
Gemeente Texel	24	0,82%	0,72%
CAV West-Friesland	338	11,60%	10,21%
Gemeente Almere	173	5,94%	5,23%
Gemeente Dronten	48	1,65%	1,45%
Gemeente Lelystad	93	3,19%	2,81%
Gemeente Noordoostpolder	62	2,13%	1,87%
Gemeente Urk	23	0,79%	0,69%
Gemeente Zeewolde	20	0,69%	0,60%
Gemeente Smallingerland	78	2,68%	2,36%
Gemeente Westland	130	4,46%	3,93%
Gemeente Purmerend	102	3,50%	3,08%
Gemeente Zeevang	8	0,27%	0,24%
Gemeente Beemster	11	0,38%	0,33%
Hoogheemraadschap HHNK	7	0,24%	0,21%
PROOF GR Slibverwerking	397		11,99%

Duiding HVC (2): Directe en indirecte aandeelhouders HVC

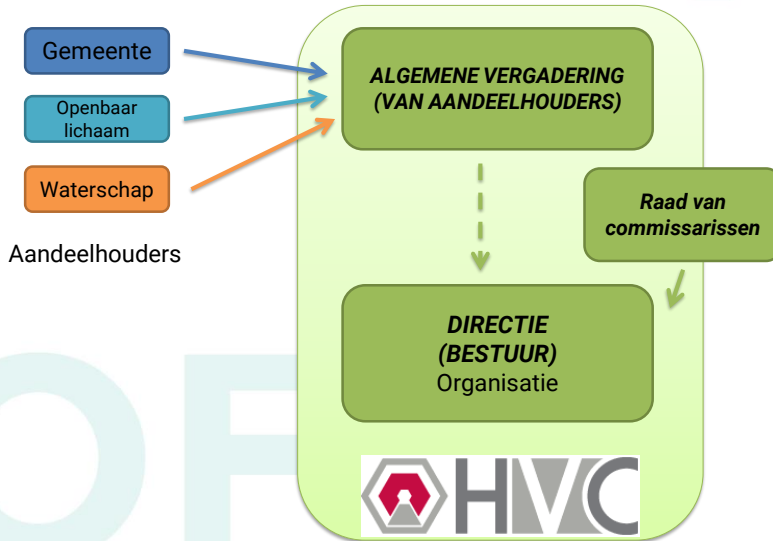
3

Duiding HVC (3): Structuurvennootschap

- HVC is een structuurvennootschap (art. 2:153 BW)
  - a. het geplaatste kapitaal der vennootschap tezamen met de reserves volgens de balans met toelichting ten minste een bij koninklijk besluit vastgesteld grensbedrag beloopt, > € 16.000.000,-
  - b. de vennootschap of een afhankelijke maatschappij krachtens wettelijke verplichting een ondernemingsraad heeft ingesteld, en > 50 medewerkers
  - c. bij de vennootschap en haar afhankelijke maatschappijen, tezamen in de regel tenminste honderd werknemers in Nederland werkzaam zijn. 909 fte in 2016

Duiding HVC (4): Structuur

23-11-2017

5

Aandeelhouders

23-11-2017

PROOF Adviseurs bv

Aandeelhouders

- Gemeente (de rechtspersoon) is aandeelhouder
- Stemrecht in algemene vergadering
  - Naar rato van aantal aandelen
- Recht op deelneming aan beraadslagingen algemene vergadering

Stemrecht?

“dat toch den aandeelhouder eener N. V. in het hem verleende stemrecht niet een recht in het belang van anderen is toevertrouwd, doch **een eigen recht** is gegeven **om zijn belang** in de vennootschap **te dienen**; dat dit medebrengt, dat het den aandeelhouder – in overeenstemming met de vrijheid, die hij heeft om van zijn stemrecht in de algemeene vergadering naar goeddunken gebruik te maken, mits dit niet ontaardt in misbruik van recht – ook vrijstaat zich ten aanzien van de uitoefening van zijn stemrecht ter algemeene vergadering contractueel jegens anderen te binden, [...]”

Hoge Raad 30 juni 1944, NJ 1944/465 (Wennex)

Zie ook: HR 13 november 1959, NJ 1960/472 (*Melchers*),
HR 19 februari 1960, NJ 1960/473 (*Aurora*), en
Hof Amsterdam (OK) 28 maart 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:BZ9658 (*AAA Group*)
Hof Amsterdam (OK) 12 oktober 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:4056 (*Delta Lloyd*)

Inbreng vanuit gemeente?

- Stem is een privaatrechtelijke rechtshandeling
  - College van B&W dus bevoegd te beslissen tot de rechtshandeling

Artikel 160 lid 1 Gemeentewet

Het college is in ieder geval bevoegd: [...]

e. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de gemeente te besluiten;

- Burgemeester is bevoegd te vertegenwoordigen

Artikel 171 lid 1 Gemeentewet

De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in en buiten rechte.

Inbreng vanuit gemeente?

“In artikel 171, eerste lid, van de Gemeentewet is bepaald dat de burgemeester de gemeente in en buiten rechte vertegenwoordigt. Hieronder valt ook het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen. Door het bij de Wet dualisering gemeentebestuur in artikel 160, eerste lid, opgenomen onderdeel e, wordt ook het college bevoegd privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten. Om onduidelijkheid te voorkomen, wordt die toevoeging in artikel 160 in dit onderdeel geschrapt. Het college blijft bevoegd te besluiten tot privaatrechtelijke rechtshandelingen. Het verrichten van die handelingen blijft een bevoegdheid van de burgemeester.”

Kamerstukken II 2001/02, 28 432, nr. 3, p. 8

Politieke verantwoording

Artikel 169 Gemeentewet

1. Het college en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan de raad verantwoording schuldig over het door het college gevoerde bestuur.
  2. Zij geven de raad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.
  3. Zij geven de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.
- [...]

Artikel 180 Gemeentewet

1. De burgemeester is aan de raad verantwoording schuldig over het door hem gevoerde bestuur.
2. Hij geeft de raad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.
3. Hij geeft de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.

Voorafgaande raadpleging gemeenteraad

Artikel 169 lid 4 Gemeentewet

Zij [lees: het college en elk van zijn leden afzonderlijk] geven de raad vooraf inlichtingen over de uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in artikel 160, eerste lid, onder e, f, g en h [waaronder dus de bevoegdheid te beslissen tot **privaatrechtelijke rechtshandelingen**], indien de raad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente.

In het laatste geval neemt het college geen besluit dan nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

Directie (Bestuur)

Samenstelling bestuur

- Bestuur = Directie (art. 10 lid 1 Statuten HVC)
- Raad van commissarissen benoemt bestuursleden en bepaalt het aantal (art. 10 lid 2 Statuten HVC)

Taak bestuurder

Artikel 2:129 lid 5 BW

Bij de vervulling van hun taak richten de bestuurders zich naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.

Belang van de vennootschap

“Bij de vervulling van hun taak dienen de bestuurders zich naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming te richten [...]. Wat dat belang inhoudt, hangt af van de omstandigheden van het geval.

Indien aan de vennootschap een onderneming is verbonden, wordt het vennootschapsbelang in de regel vooral bepaald door het bevorderen van het bestendige succes van deze onderneming. [...].”

Zie ook:

- Hof Amsterdam 11 februari 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:583 (*Prien BV*)
- Hof Amsterdam 12 oktober 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:4056 (*Delta Lloyd*)

HR 4 april 2014, ECLI:NL:HR:2014:797 (*Cancun I*)

Relatie Bestuur en AvA

“De [...] te volgen strategie is derhalve in beginsel een aangelegenheid van het bestuur en het is aan het bestuur, onder toezicht van de RvC, te beoordelen of, en in hoeverre, het wenselijk is daarover in overleg te treden met externe aandeelhouders. **Het bestuur van een vennootschap heeft weliswaar aan de AvA verantwoording af te leggen van zijn beleid maar is, behoudens afwijkende wettelijke of statutaire regelingen, niet verplicht de AvA vooraf in zijn besluitvorming te betrekken als het gaat om handelingen waartoe het bestuur bevoegd is.**”

HR 9 juli 2010, ECLI:NL:HR:2010:BM0976 (*ASMI*)

Zie ook HR 13 juli 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA7972 (*ABN Amro*), en Hof Amsterdam 29 mei 2017, ECLI:NLGHAMS:2017:1965 (*Akzo Nobel*)

Raad van Commissarissen

Samenstelling Raad van Commissarissen

- 4 externe onafhankelijke commissarissen
- 5 commissarissen benoemd door (clusters) van aandeelhouders
  - 1 commissaris door AIJZ en CAV West-Friesland
  - 1 commissaris door VVI Alkmaar e.o. én Den Helder (in samenspraak met Hollands Kroon, Schagen, Texel)
  - 1 commissaris door Almere (in samenspraak met Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk en Zeewolde en Beemster, Purmerend en Zeevang)
  - 1 commissaris door GEVUDO (in samenspraak met Westland)
  - 1 commissaris door GR Slibverbranding 2009

Taak commissaris

“dat evenwel commissarissen, rechten uitoefenende, die hun als orgaan der vennootschap zijn toegekend, zich hebben te richten naar het belang der vennootschap en dit moeten doen overwegen, indien dit naar hun oordeel in botsing komt met belangen van welken aandeelhouder ook;”

HR 1 april 1949, NJ 1949, 465 (*Doetinchemse IJzergieterij*)

Taak commissaris

Artikel 2:140 lid 2 BW

De raad van commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Hij staat het bestuur met raad ter zijde. **Bij de vervulling van hun taak richten de commissarissen zich naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.**

Taak Raad van Commissarissen

“De RvC is belast met het toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming en staat het bestuur met raad en daad terzijde (art. 2:140 lid 2 BW). Deze wettelijke taakopdracht brengt niet mee dat de RvC de verplichting heeft een bemiddelende rol te vervullen bij conflicten tussen bestuur en aandeelhouders. De RvC is dienaangaande aan de aandeelhouders ook geen verantwoording verschuldigd.”

Overheidscommissaris?

- Afgeschaft in 2004!
- De door de overheden benoemde commissarissen hebben geen andere rol dan de externe commissarissen
- Zij vertegenwoordigen niet de betreffende overheden, en houden evenmin toezicht namens deze overheden!

23-11-2017

PROOF Adviseurs bv

23

Gemeente Texel **.txl**

Algemene Vergadering van aandeelhouders

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

gemeente **beverwijk**

23-11-2017

PROOF Adviseurs bv

Inlichtingenplicht Bestuur én RvC

Artikel 2:107 lid 2 Burgerlijk Wetboek

Het bestuur en de raad van commissarissen verschaffen haar **[lees: de algemene vergadering]** alle verlangde inlichtingen, tenzij een zwaarwichtig belang der vennootschap zich daartegen verzet.

Inlichtingenrecht AvA

“Het oordeel van de OK [...] dat een individuele aandeelhouder, [...] recht hebben op de desbetreffende informatie geeft blijk van een onjuiste rechtsopvatting, omdat individuele aandeelhouders zowel binnen als buiten de algemene vergadering van aandeelhouders om geen recht hebben op (gedetailleerde) informatie met betrekking tot de gang van zaken binnen de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. In art. 2:107 lid 2 BW is bepaald dat het bestuur en de raad van commissarissen haar (= de algemene vergadering) alle verlangde inlichtingen verschaft (tenzij een zwaarwichtig belang van de vennootschap zich daartegen verzet. [...])”

HR 9 juli 2010, ECLI:NL:HR:2010:BM0976 (ASMI)

Algemene vergadering

Artikel 2:117 BW

1. Iedere aandeelhouder is bevoegd, in persoon of bij een schriftelijk gevolmachtigde, de algemene vergaderingen bij te wonen, daarin het woord te voeren en het stemrecht uit te oefenen. [...]

4. De bestuurders en de commissarissen hebben als zodanig in de algemene vergaderingen een raadgevende stem.

23-11-2017

PROOF Adviseurs bv

27

Algemene vergadering: Inbreng bestuurders en commissarissen (1)

Hoge Raad 10 maart 1995, NJ 1995/595 (Janssen Pers):
bevestigt standpunt Rechtbank:

“Artikel 2:227 lid 4 BW bepaalt dat bestuurders als zodanig in de algemene vergaderingen een raadgevende stem hebben. **De ratio van deze bepaling is dat bestuurders in de gelegenheid moeten worden gesteld van hun visie op een door de algemene vergadering voorgenomen besluit te doen blijken, opdat de aandeelhouders daarmee bij hun stemgedrag rekening kunnen houden.**”

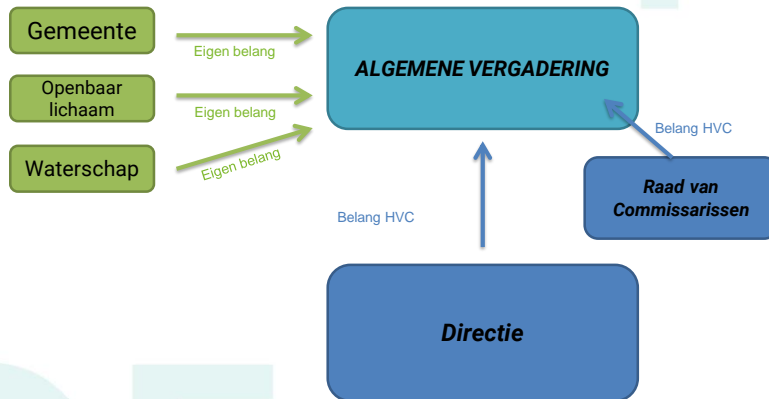
Zie ook Hof Amsterdam 18 mei 1989, NJ 1990, 591 (WTC),
HR 22 september 2009, ECLI:NL:HR:2009:BK2001 (Hay Group), en
Kamerstukken II 2006/07, 31 058, nr. 3, p. 84

23-11-2017

PROOF Adviseurs bv

28

Belangeninbreng

Belangenafweging: Redelijkheid en Billijkheid

Om samenwerking verder te helpen moeten de verschillende belangen worden afgewogen

- Redelijkheid en billijkheid (art. 2:8 BW)

Artikel 2:8 lid 1 BW

Een rechtspersoon en degenen die krachtens de wet en de statuten bij zijn organisatie zijn betrokken, moeten zich als zodanig jegens elkander gedragen naar hetgeen door redelijkheid en billijkheid wordt gevorderd.

Redelijkheid en billijkheid aandeelhouders

“O. [...] dat, ook indien alle formele vereisten, bij wet of statuten voor de wijze van oproeping van een aandeelhoudersvergadering gesteld is, is voldaan, **de eisen van redelijkheid en billijkheid, die aandeelhouders jegens elkander in acht hebben te nemen**, onder omstandigheden kunnen medebrengen, dat een aandeelhoudersvergadering niet tot het nemen van een besluit aangaande een onderwerp waarbij de belangen van bepaalde aandeelhouders in bijzondere mate zijn betrokken overgaat, alvorens te hebben nagegaan of die aandeelhouders genoegzaam in de gelegenheid zijn gesteld aan de besluitvorming over dit hen in het bijzonder rakende onderwerp deel te nemen;”

HR 30 oktober 1964, NJ 1965, 107 (*Mante*)

Redelijkheid en billijkheid bestuur

“Bij de vervulling van hun taak dienen bestuurders voorts, mede op grond van het bepaalde in art. 2:8 BW, zorgvuldigheid te betrachten met betrekking tot de belangen van al degenen die bij de vennootschap en haar onderneming zijn betrokken [...]. Deze zorgvuldigheidsverplichting kan meebrengen dat bestuurders bij het dienen van het vennootschapsbelang ervoor zorgen dat daardoor de belangen van al degenen die bij de vennootschap of haar onderneming zijn betrokken niet onnodig of onevenredig worden geschaad.”

HR 4 april 2014, ECLI:NL:HR:2014:797 (*Cancun I*)

Zie ook: Hof Amsterdam 12 oktober 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:4056 (*Delta Lloyd*), en Hof Amsterdam 29 mei 2017, ECLI:NLGHAMS:2017:1965 (*Akzo Nobel*)

Ter informatie

- Introductiefilmpje over HVC en rapport 2014:

<http://www.youtube.com/watch?v=akeq8A0RtaU&feature=youtu.be>

- Visie college Zaanstad (onder Raadzaal om 21.35):

<https://zaanstad.raadsinformatie.nl/vergadering/337242/Zaanstad%20Beraad%2005-10-2017>

Vragen & Opmerkingen

 www.proofadviseurs.nl of

 rob@proofadviseurs.nl

 06 – 23 16 86 02

 <http://nl.linkedin.com/in/robdegreef>

 @RobGreef